

ימים לבנים ארוכים

אייל ורד

ימים לבנים ארוכים

זוגיות יהודית לאור תורת החסידות

Eyal Vered
*Long White Days: Jewish Marriage in Light of Hasidic Teachings,
as Reflected in the Wedding Ceremony*

אייל ורד
ימים לבנים ארוכים: זוגיות יהודית לאור תורת החסידות
בעקבות טקס החופה

עורך אחראי: ראובן ציגלר
עורכת ראשית: אוריה מבורך
מנהלת הפקה: גילה צ'יטין
עריכה לשונית: אפרת גרוס
הגהה: משה גרוס
עימוד: רינה בן גל
תמונת עטיפה: שמואל לעסרי

© כל הזכויות שמורות לאייל ורד, תשפ"ו 2026

ספרי מגיד, הוצאת קורן
ת"ד 4044 ירושלים 9104001
טל': 02-6330530 פקס: 02-6330534
www.korenpub.co.il
office@korenpub.com

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לאחסן, במאגר מידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני, או אחר כל חלק שהוא מן החומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה, אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמוציא לאור.

מסת"ב 978-965-526-411-1 ISBN
נדפס בישראל 2026 Printed in Israel

כִּי עִמְךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאֹרֶךְ נְרָאָה אֹר (תהילים לו, י)

לעילוי נשמת
הורינו האהובים
על מצבותיהם נכתב:

אבינו ראש משפחתנו היקר
ר' ציון בדש
בן כמוס ולולי ז"ל

מבני דור אחרון לגלות וראשון לגאולה.
חזן ראשי למעלה משישים שנה
בבית הכנסת יד הגיבורים.
"אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" (אבות א, יב)
נולד בעש"ק י"ט באדר א' תרצ"ה
נתבש"ם בעש"ק כ' בסיוון תשפ"ג

אהובתנו היקרה אם המשפחה
רחל בדש
בת שלום ויהודית תשובה ז"ל

אצילת הרוח ונבונת הלב התהלכה לפניו יתברך
באמונה תמה, בשמחה, ובעין טובה על עולמו אשר ברא.

נולדה בח' בניסן ת"ש
נלב"ע בכ"ז בניסן תשפ"ד

זכותם תעמוד לכל ישראל ולצאצאיהם
הזוכים ליישב את מרחבי ארצנו האהובה.

נקודות אור מקורות חייהם:
<https://bit.ly/badash>

בספר מופיעים השירים הבאים:

כותרת הספר ועמ' 11 / לאה גולדברג, "ימים לבנים", בתוך: 'שירים', ספרית פועלים, 1973, כרך א, עמ' 53. © כל הזכויות שמורות להוצאת הקיבוץ המאוחד.
עמ' 58 חופשי זה לגמרי לבד / יעקב גלעד © כל הזכויות שמורות למחבר ולאקו"ם

עמ' 59 אדם בתוך עצמו הוא גר / שלום חנוך © כל הזכויות שמורות למחבר

תוכן העניינים

13.....	הקדמה
21.....	להתחיל מבראשית
	ארבעת שידוכי האבות
23.....	מאדם וחוה ועד שידוכי האבות
	ארבעת שידוכי האבות
35.....	רגע של מעבר – ועזב ורבק
41.....	צעד ראשון של סוד
	"לית עלמא מתקיימא אלא ברזא" – על הסוד
43.....	בחיים הזוגיים וצעד ראשון בכיסוי ההינזמה
53.....	נפילת החומות
55.....	סולו סולו מסילותיה – על משמעות ההקפות בטקס החופה
64.....	אסור ומותר – על האיסורים וההימנעות כמגבירי נוכחות
71.....	בין בחירה לגילוי
	רגע אחד של טבעת – רז היושר והעיגולים,
73.....	הטבעת והאצבע המושטת
	יושר ועיגולים

81..... אמירה יוצרת מציאות – על מאמר הקידושין בחופה ובחיים
הרי את / מקודשת / לי / בטבעת זו / כדת משה וישראל

93..... **חבוקה, זבוקה וחשוקה**

95..... על זיקה אישותית שלמה לאור עשר ספירות הנפש
כתר / חכמה / בינה / דעת / חסד / גבורה / תפארת / נצח / הוד /
יסוד / מלכות

127..... **כתבם על לוח ליבך**

129 עולם של מחויבות, עולם של כתובה
אפלה – עבודה עד זיעה / ואוקיר – זה יקר כי זה כבוד / ואסובר – בין
סברי מרנן לסבר פנים / אסובר – אבקש רשות / אזון – הרבה יותר
מאוכל / אפרנס – לגאול זה את זה / ואכסה – מה קורה מתחת
לכיסוי / סיפוקיכי – עד שאין ספק / כאורח כל ארעא – בדרך ארץ

190 אפילוג – שמעון בן שטח תיקן כתובה לאישה
סיפור על כור גרעיני

197..... **לברך זה את זה**

199 מקבלים זה מזה באהבה
כבוד / יצירה / בחירה / גאולה / חברות / שמחה

247..... **ירושלים – אתם חלק ממשוהו גדול**

249 השמחה בפרטים הקטנים

261..... **שנים עשר פתחים נפתחים**

קלות ראש וקרבה / הבטה במקומות המכוסים / ישיבה על מושב
אחד / שינה במיטה אחת / הצעת המיטה / נגיעה והושטה מיד ליד /
אכילה ליד שולחן אחד, אכילה מקערה אחת, אכילת שאריות
מאכל / הושטת כוס יין / יציקת מים / נדידת נתונים

מילים לבנות ארוכות – על מילון שפת הקודש ליחסי אישות..... 283
לדעת / פקידה / ביאה / לצחק / לשכב / דבק / עונה / זיווג /
תשמיש

315חתימה

ימים לבנים / לאה גולדברג

ימים לבנים, ארפים כמו בקיץ קרני החמה.
שלות בדידות גדולה על מרחב הנהר.
חלונות פתוחים לרוחה אל תכלת דממה.
גשרים ישרים וגבהים בין אתמול ומחר.
לבבי התרגל אל עצמו ומונה במתינות דפיקותיו.
ולמתק הקצב הרך נרגע, מתפיס, מותר,
כתינוק מזמר שיר ערשו בטורם יסגור את עיניו,
עת האם הלאה נרדמה ופסקה מזמר.

(שירים, א, עמ' 53)

הקדמה

כשמתחיל האדם לכנוס לתורה ועבודה שבלב אז השם יתברך מאיר לו מאוד כמו שנאמר "פתח דברך יאיר" (תהילים קיט, קל) וכל המחשבות ורצונות לתורה ועבודה נקרא "דברך" שהשם יתברך מדבר עם האדם ואלו המחשבות נעשים מזה. ובפתיחה יאיר מאוד... ואחר כך מסתלק כמו אמרו חז"ל (שם יב, ה) אור שברא הקב"ה ביום הראשון גנזו הקב"ה לעתיד לבוא. והנה למה בראו? על כרחך הצורך כך שיברא ויגנו. וכן בעת מתן תורה שהיה אז "פתח דברך" ואחר כך נסתלק עד לעתיד לבוא שיחזור. והעצה לזה – תפילה.

(ר' צדוק הכהן, ספר צדקת הצדיק קמג)

אור גדול מאיר ומבהיק את העולם שלנו בבהירות וכוודאות, ואנו רואים בו מסוף העולם ועד סופו. אך ברגע אחד האור הזה מסתלק והרושם ממנו נשאר, מנצנץ לנו, מבקש מאיתנו לצאת אחריו, לחפש אותו, לגלות מחדש את האור הגנוז הזה – והפעם מכוח עמל וחיפוש.

רגע החופה הוא אור מבהיק שכזה. ברגע המיוחד הזה אור שכינה שורה על הזוג וודאות הקשר נוכחת. נשמות הקרובים מגיעות אף הן להיות חלק מהמעמד הקדוש, כפי שמופיע בזוהר הקדוש פרשת פנחס:

וּמְנַלְן, דְּאִית לִוְן לְיִשְׂרָאֵל לְשִׁתְּפָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ

בְּחֶדְוָה דְּלֶהוֹן (בגין דלאו איהו חדוה, אלא בשותפות דיליה
מאלין) דְּכָתִיב (שם קמט), יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׁיו. הַהוּא חֶדְוָה
דְּיִשְׂרָאֵל לָאו אִיהוּ, אֱלֹא בְּעוֹשָׁיו. בְּעוֹשָׁיו, בְּעוֹשׂוֹ מְבַעֵי לִיה.
אֱלֹא אֵלִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָּיה, וְאָבִיו וְאִמּוֹ, דְּאָף עַל
גַּב דְּמִיתוּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶעְקָר לֹן מִגֵּן עֵדֶן, וְאֵייתִי לֹן
עִמָּיה לְהֵהוּא חֶדְוָה, לְנִטְלָא חוּלְקָא דְּחֶדְוָה עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא וְשְׂכִינְתָּיה.

[תרגום: ומניין לנו שיש לישראל לשתף את הקדוש ברוך
הוא עימם בשמחתם? שנאמר, ישמח ישראל בעושיו, אלו הם
הקדוש ברוך הוא ושכינתו ואביו ואימו של החתן, שאף על
גב שמתו, הקדוש ברוך הוא עוקר אותם מגן עדן ומביא אותם
עימו לאותה שמחה, להשתתף בשמחה יחד עם הקדוש ברוך
הוא ושכינתו].

אך האור הגדול הזה נגנז מייד לאחר שבע הברכות. הרושם
שלו נותר, הוא קיים, אך מבקש מאיתנו לצאת ולחפש אחריו,
לגלותו.

האור הזה נגנז בתוככי טקס החופה עצמו. בתוך ההלכות
המנהגים, המסמכים, הכתובה, הטבעת ההקפות והברכות. בתוך
גוף הלכתי מהודק נוכחת נשמה של זוגיות, קרבה, אהבה, מחויבות,
עדינות, תשומת לב, יציאה לקראת, ועוד שלל איכויות זוגיות
חשובות ויקרות ביותר. כולן טמונות וגנוזות בתוככי הטקס ובתודעה
הפנימית של כל מי שעמד תחת החופה. והן ממתינות שנחצוב את
היהלומים הללו ונוציא אותם לאור עולם.

'ימים לבנים ארוכים' הוא ספר שבא לחצוב את האוצרות הללו ולהניח אותם לפנינו. מתוך מבט עמוק אל כל חלקי החופה הולכת ונפרשת לפנינו תמונה שלמה של משפחה, שבליבה זוגיות חמה, זורמת ושמחה, המורכבת משלל איכויות שלכולן יסוד ושורש בטקס החופה. "העצה לזה – תפילה" לימד אותנו רבי צדוק הכהן בפסקה המצוטטת לעיל, והספר הזה עצמו הוא מעין תפילה. תפילה נקראת גם עבודה שבלב – גילוי וחשיפה של כל האוצרות הרבים הטמונים בטקס החופה, דרך התבוננות על פי רבותינו מתורת החסידות. התבוננות שנותנת לנו כאן ועכשיו כוח וכיוון ומערך שלם של ערכי נצח משפחתיים וזוגיים. תפילתי היא שהדברים הכתובים כאן, שיצאו מהלב, יזכו גם להיכנס אל הלב, לב הקוראים, ולחולל בו מעגלי שמחה ונחת. אמן.

לאורך הספר הולכת ונפרשת לפנינו תמונה שלמה. האור הגנוז הולך ומתגלה, ומלמד אותנו שטקס החופה שלנו איננו רק אירוע שקרה לפני כך וכך שנים, אלא הוא ממשיך להתקיים לכל אורך ימי חיינו. הוא מזין אותם כל העת מאותו אור גנוז שהאיר בחופה עצמה, ומשם הולך ונמשך ופוגש אותנו בכל השלבים של חיינו המשפחתיים והזוגיים. למעשה, טקס החופה הוא מעין מגדלור, מפת דרכים שניתן לשוב אליה בכל עת ולשאוב ממנה כיוונים, הדרכות ותובנות. טקס החופה אוצר בתוכו את מכלול העקרונות והאיכויות המרכיבים זוגיות יהודית בריאה, חיה ושמחה. ולכן הימים הלבנים – ימי החופה – הם גם ארוכים: מלווים אותנו ומאירים בחיינו את האור הגנוז הזה תמיד.

שותפים רבים לספר הזה. הראשונה בהם היא אשתי מיכל, שטביעות אצבעותיה, תבונתה וחוכמת ליבה ניכרות בכל מילה

ומילה בספר הזה, ובחיינו בכלל. יחד אנחנו מקדישים את הספר לילדינו היקרים שהקימו את ביתם בשנה האחרונה – פושטים מדים ולובשים בגדי חתן וכלה, ושוב פושטים בגדי חתן וכלה, לובשים מדים ויוצאים לשרת. בננו דוד וכלתנו הלל לבית בן עמרם, ובתנו עבריה יחד עם חתננו רועי למשפחת פרינס – יזכו להקים בית נאמן מלא שמחה, אהבה וטוב לבב, ונראה אותם ממשיכים את מסורת הדורות יחד עם שאר ילדינו ונכדינו. אמן.

הוצאת הספרים קורן-מגיד היא בית של ממש לכתיבה איכותית של יצירה תורנית בהיקף רחב, ומביאה לעם ישראל תורה מתוקה רעננה ועדכנית בכלים מאירי עיניים. מנכ"ל ההוצאה יהושע מילר והעורך האחראי הרב ראובן ציגלר, ואיתם צוות העורכות אוריה מבורך ואפרת גרוס, ליוו את כל תהליך הוצאת הספר בשותפות ובעצה מתוך אמן, עין טובה, לב פתוח וחוכמת לב. ועל כך אני מודה להם מאוד. ראשיתו של ספר זה בסדרת שיעורים שהעברתי במדרשה לבנות באוניברסיטת בר אילן. מקום נפלא זה הוא עוגן של אהבת תורה ויראת שמיים עבור בנות רבות במהלך לימודיהן האקדמיים, ומשלב תורה וחכמה עם ליווי חינוכי ואהבה. יזכו לכרכת השם כל העומדים בראשו לאורך השנים.

תלמידיי האהובים במכון מאיר יחד עם אחיי ורעי אהובי נפשי, חברי קהילת יחדיו בפתח תקווה, הם אלו שבזכותם אני עומד פעמים רבות מתחת לחופה בחתונות תלמידים ובחתונות ילדי הקהילה שהגיעו לפרקם ומקימים את ביתם. הרגעים היקרים הללו, מלאי ההוד והשמחה, ותחושת הזכות הגדולה להיות שותף במעמד משמעותי כל כך של משפחה וזוג העומדים תחת החופה – הם שהיו המנוע שעמד מאחורי כתיבת הספר הזה.

הקדמה

תהליך הכתיבה של ספר זה התרחש ברובו לאורך ימי המלחמה וסבבי המילואים הארוכים. בתוך ימי המלחמה הללו עם ישראל המשיך להתחתן. בחופות שאותן ערכתי הרגשתי מיץ תחושה מיוחדת. מסביב יהום הסער, אך הנצח – נצח ישראל – חי וקיים. שמחה מיוחדת יחד עם שותפות עמוקה עטפה את החופות בזמן המלחמה, שמחה פורצת גדר בעוצמתה. עוצמה זו ליוותה אותי בכל תהליך הכתיבה ורחפה אותי קרימה ביתר מחויבות, גם בזמנים שבהם העומס היה רב.

ביום חמישי כ"ז בתשרי תשפ"ד, חמישה ימים לפרוץ המלחמה, נפלה בת אחותי היקרה, סמ"ר עדי אודיה ברוך, בדרכה למשימתה בעיר שדרות. עדי הייתה נערה ואישה מלאת שמחת חיים, עבדה כצלמת חתונות, לכדה בכישרון רב רגעי הווה ותרגמה אותם לתמונות נצח, ובעצמה עמדה לקראת הקמת בית. עדי לא ויתרה עד שקראו לה למילואים, ובדרכה למשימה נהרגה מפגיעת טיל בעיר שדרות. רגעי הנחת, השמחה והאהבה שיעלו מקריאת הספר הזה יהיו לעילוי נשמתה.

ימים לבנים ארוכים דופקים על שערי הלב שלנו ומבקשים לפתוח שם אוצרות טמונים ואורות גנוזים. בואו נצא לדרך.

אייל ורד

שבט תשפ"ו

להתחיל מבראשית

מאדם וחוה ועד שידוכי האבות

כל קשר זוגי נשען על כוחות חיים הכי עמוקים ובראשתיים: על הקשר העמוק בין איש לאישה, בין זכר לנקבה, ועל הפלא העצום הזה שבחיבור שני עולמות שונים כל כך זה מזה לישות אחת שלמה. את המסע של הספר הזה נתחיל בהתבוננות קצרה על המופע הראשון בתורה בפרשת בראשית של איש ואישה, זכר ונקבה.

פרשת בראשית נוכחת בצורה בולטת מאוד לכל אורך טקס החופה. אנחנו מציינים בברכות את גן העדן מקדם שבו היינו, מברכים יוצר האדם ומזכירים את צלם אלוקים שבאדם. כל הביטויים והמושגים הללו, הלקוחים היישר מפרשת בראשית, כמו רומזים לנו: 'אם ברצונכם להבין את יסודות הקשר, את הבסיס שלו, התחילו את המסע בעיון בפסוקים הראשונים הללו'.

המסע הזה, מסע האיש והאישה, מתחיל בפסוק 'ויאמר ה' אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו' (בראשית ב, יח). זהו פסוק מטלטל. על רקע הפזמון החוזר של מעשה הבריאה כולה שבה נאמר 'והנה טוב' פעם אחר פעם, בולט מאוד הביטוי 'לא טוב'.

ובאמת יש מקום לשאול, מדוע לברוא את האדם מלכתחילה במצב של 'לא טוב', ורק לאחר מכן ליצור את האישה שתשלם את החסר? הסיבה לכך היא שעד עכשיו תואר הצד הטבעי של הבריאה, והוא אכן נברא מושלם. עליו יאות לומר את המילה 'טוב' ואף 'טוב מאוד'.

אך האדם הוא נזר הבריאה שנברא עם בחירה חופשית, והבחירה הזו גוזרת מערכת יחסים אחרת לחלוטין. לא פריה ורביה לשם קיום המין כפי שקיים בשאר מדרגות הבריאה שתחתיו, אלא בחירה הבאה מתוך הכרת המצוקה והחסר שבבדידות. לאדם הבוחר והתכוני הבדידות קשה. הוא מבקש זיקה, קשר, חיבור. מהות זו קודמת לגוף ולרצון לפרות ולרבות, ואף עליונה מהם. מדובר בקשר נשמות, קשר חי, מדובר ברצון בסיסי ואף קיומי למצוא מישהו לחלוק עימו את מסע החיים. לחיות יחד כנשמות משותפות.

על רקע מצוקת הבדידות והכמיהה לקשר נוצרת הזוגיות, ועל אותו רקע בדיוק היא גם חווה את משברה הראשון.

ננסה לגלגל את הסיפור מהסוף להתחלה. על השאלה ששואל הקב"ה את האדם "המזן העץ אשר צויתך לבלתי אכל ממנו אכלת" (ג, יא), משיב האדם את תשובתו הניצחת "ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מזן העץ ואכל" (שם, יב). רש"י מפרש "כאן כפר בטובה".

כלומר, במקום להטיל את האשמה על האישה, היה על האדם לומר לבוראו 'אכן אכלתי. שנינו אכלנו. שנינו נפלנו יחד. אין זה משנה מי התחיל ומי נתן למי – האחריות רובצת על שנינו'. ואז הסיפור היה נראה אחרת לחלוטין. הקב"ה היה מראה לאדם ולאשתו את עץ התשובה, שהוא כנראה חלק מעץ החיים.

העובדה שהבורא מצווה את האדם ואת אשתו שלא לאכול מעץ הדעת, מלמדת שבתוך גן עדן יש בחירה ויש גם אפשרות לחטוא, אחרת אין כל משמעות לציווי. ואם האפשרות לחטוא קיימת בגן עדן, הרי שגם התשובה היא חלק בלתי נפרד ממנו, וממילא בתוך

גן עדן חייב להימצא נזר הבריאה, הלוא הוא הבחירה החופשית. לכן תמוה מאוד מדוע את התשובה עושים אדם ואשתו מחוץ לגן עדן, כאשר הם למעשה מגורשים ממנו, ומדוע הדרך לעץ החיים, שהוא גם עץ התשובה, חסומה על ידי להט החרב המתהפכת.

התשובה לכך היא שבתוך גן עדן קיימת רק תשובה מאהבה, מתוך רצון אמיתי לתקן. זוהי התשובה שהיא חלק מעץ החיים. אך הטלת האשמה על האישה, שקרמה לה ההסתתרות המשותפת, מעידות במקרה הטוב על תשובה מיראה, יראת העונש, שהיא התשובה הנמוכה יותר. יראה כזו אינה קיימת בגן עדן, שהוא מקום גילוי שכינה וקרבה.

קבלת אחריות משותפת של האדם והאישה הייתה מכניסה אותם לתוך עולם תשובה שנמצא בתוך גן עדן. הם היו טועמים את טעם הפרי של התיקון והתשובה, ליבם הנשבר היה מקרב אותם עוד אל הבורא יתברך, והכול היה עטוף באהבה וברצון לתקן. לאכול מעץ החיים, התיקון והתשובה, ורק אחר כך מעץ הדעת. אך כידוע, ההיסטוריה התגלגלה אחרת.

וכאן המקום לשאול, מדוע באמת הטיל האדם את האחריות ואת האשמה רק על אשתו? מדוע לא הייתה קבלת אחריות משותפת? נגלגל את הסיפור לאחור כדי להבין. על הפסוק "ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאווה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל" (ג, ו), מביא רש"י את לשון המדרש "ותתן גם לאישה – שלא תמות היא ויחיה הוא וישא אחרת".

כאן מתחילה התמונה להתבהר. האישה חוששת שבעלה אינו באמת אוהב אותה, ושאם היא תמות, הוא לא יתאבל עליה כלל

אלא פשוט יישא אישה אחרת. דרך נתינת הפרי מנסה האישה ליצור קשר שלא ניתן לניתוק בינה לבין האיש שלה. קשר שכנראה היה אמור להיווצר בדרך אחרת, מתוקנת. רושם לחשש הזה נמצא במסכת מועד קטן "תנו רבנן כל שלשים יום לנישואין מתה אשתו, אסור ליישא אשה אחרת עד שיעברו עליו שלשה רגלים", ובעלי התוספות שם כותבים "כדי שלא ישכח אהבתה". עצם הצורך לכתוב דבר כזה מלמד שהאיש חשוד על העניין, ויש צורך להזהיר אותו שלא יעשה כך.

מכל מקום חששה של האישה, שהאיש שלה אינו באמת אוהב אותה, מחלחל אל האיש לאט-לאט ויוצר פירוד ביניהם – מה שמביא אותו להטיל את האשמה עליה ולכפור בטובה.

אך סיפורנו עדיין לא הגיע לסיומו. שכן כאן המקום לשאול, מדוע חששה האישה שהאיש כלל אינו אוהב אותה ואף לא יצטער אם תמות? מניין לה זאת?

נחזור לנקודת המוצא של הסיפור, לראשית הצירים, למקום שבו הכול החל להשתבש, "ויבן ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויבאה אל האדם. ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת" (ב, כב-כג). זהו המפגש הראשון ביניהם, וכידוע אין הזדמנות שנייה לרושם ראשוני. האישה מובאת אל האדם והוא מתייחס אליה בדברים, "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי", התחלה טובה, אך בהמשך כתוב "לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת". "לזאת" – גוף שלישי נסתר. היה ראוי להיכתב 'לך' בגוף ראשון יחיד, 'לך ייקרא אישה'. ההבדל בין "זאת" ל'לך' הוא כל הסיפור. זהו ההבדל בין קשר

ואינטימיות לבין חוסר קשר, בין פנייה אישית לבין התייחסות כללית שאין בה כל קרבה.

מכאן נבין את השם "אשה" שנתן האדם. הפרט נקרא על שם המין שממנו הוא בא, ומכיוון שהאישה נלקחה מן המין בבריאה הנקרא איש – היא נקראת אישה.

אלא שלאיש בבריאה יש שם פרטי, אדם. יש לו ייחוד, אישיות. ורק לאישה אין שם פרטי. לפיכך גם לא פונים אליה בצורה פרטית 'לך'. היא קרויה על שם המין הכללי. רק בשלב מאוחר יותר, אחרי החטא ואחרי העונש, ידע האדם לקרוא לאשתו בשם פרטי, חווה, מפני שהיא הייתה אם כל חי. אך בינתיים, אין שם ואין קרבה ואין גוף ראשון שמייצר קרבה. יש רק פנייה כללית, קריאה על שם הסוג ללא ייחודיות, ולכן גם האינטימיות נעדרת.

האדם הראשון נברא יחידי והקריאה "לא טוב היות האדם לבדו" לא באה ממנו אלא מהבורא. יכול להיות שלאדם היה טוב להיות לבדו, שהרי כך נברא והוא אינו מכיר מציאות אחרת. אומנם הוא קורא שמות לחיות ולבהמות, והוא מנסה ליצור קשר עם נבראים אחרים, ודעתו אינה מתיישבת – אך עדיין אין כאן מצוקה קיומית.

אצל האישה הסיפור אחר. היא נבראה מלכתחילה אל קשר, אל מישהו שהיה אמור לצפות לה. היעדר הקשר עבודה הוא הטלת ספק על עצם קיומה, ולכן שתיקתה רועמת. אין מענה לפסוק שבו מכנה האיש את אשתו "אשה". אין מענה כיוון שלא הייתה פנייה. היא ממתינה לפנייה, ליחס, לקריאה, לדיבור. אך אלו אינם באים. ובמקום שיש בו ריק – מישהו אחר נכנס.